Ч. 187 (981). Львів, неділя 18. серпня 1... Рік ...

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 16 сот. На провінції 20 сот.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

політична, економічно-суспільна часопись. (Редакція Руська ч. 3.)

Отверезінє — чи не за пізне?

Довший час поміщала віденська „Reichspost" передовиці з під пера о. Шмідта, в яких пропаговано австропольську розвязку. Се викликало одначе реакцію в рядах християнсько-суспільної партії, якої висловом є передовиця „Reichspost-у пера д-ра Віктора Кінбека під заголовком „Ще раз австропольське питанє", де сей автор заявляєсь проти австро-польської розвязки і наводить причини сього.

Д-р Кінбек слушно наводить, що на прилученє Польщі до Австрії потреба згоди Угорщини. Угорщина знов згодила би ся на се під услівєм, як би Австрія відступила Угорщині як компензату Боснію і Герцоговину та ще й для Хорватії і Славонії Дальматію. Сей непевний добуток, який Австрія зробила на північнім сході мусілаби окупити відступленєм країв на полудневім сході, при чім відрізалаби ся від Балкану і морського побережа. Така заміна ледви чи вийшлаби на користь Австрії.

На австро-польську розвязку — каже дальше автор — мусілаби згодити ся також Німечина, що властиво окупувала більшу частину Польщі. Вже нині можна судити, що Німечина не хоче розлучити ся з Україною і краями на південний схід від неї лежачими. Якби навіть згодила ся Німечина на злуку Польщі з Австрією, то поставилаби такі господарські условя, передовсім в справах комунікації, що Австрія не малаби чого шукати в Польщі. Надто Німці під австро-польською розвязкою розуміють також прилученє Галичини до Польщі. Тоді такі самі господарські условя, які поставилиби вони для Польщі, розтягнулиби також на цілу Галичину по Карпати і через Галичину вийшлиби в господарські зносини з Угорщиною, що знов не є в інтересі Австрії.

При тім — виводить автор — в завішеню лишилоби ся українське питанє у східній Галичині. В Німечині ніхто нині не думає відступити польську корону Габсбургам, наколи не будуть забезпечені німецькі господарські інтереси аж по Карпати. Через австро-польську розвязку утратилаби властиво Австрія також і Галичину з її богатим рільництвом, нафтою і солею. Австро-польська розвязка означає для Австрії не користь але втрату. Для марного блеску не можна здавати важних позиций.

Прилученє Польщі до Австрії — виводить дальше д-р Кінбек — не означалоби також зросту впливу Німців в Австрії. Навпаки: через прилученє 13 міліонів Поляків скріпилоби ся в монархії ненімецький елемент. Сей приріст мусівби мати також рішаючий вплив на внутрішну і зовнішну політику Австрії. З одної сторони при австро-польській розвязці Німечина малаби господарські користи, з другої сторони Поляки старалиби ся відтиснути нашу монархію від Німечини.

Австро-польська розвязка не принеслаби Австрії господарських користий, за се принеслаби їй нове політичне обтяженє, а при сім стягнулаби на себе Австрія закид анексії. З австрійського становиска, передовсім господарського, першим домаганєм є у с т о я т и с ь. Тому не можна для сумнївного розширеня, котре властиво є стратою, згодити ся на австро-польську розвязку під сими условинами, під якими вона тепер є можлива.

Як бачимо, та сама „Reichspost", що ломила довгий час своє копє за австро-польською розвязкою і давала аргументи в руки гр. Буряна — робить тепер відворот. Чи не за пізно?

Церковні достойники зі своїм народом!

Католицький епископ керчеської епархії в Дальматії Др Магніць помістив в люблянських часописах дуже гарну і пророчисту статю в обороні австрійських Славян, яка є разом і мужним та смілим виступом за окремою південно-славянською державою. В заяві епископа читаємо: „Закидаєте нам, що ми державні зрадники тому, що протестуємо проти кривд, які нам діють ся, що домагаємо ся для себе прав. Та хотілиб ми видіти вас, братя Німці й Мадяри, якби на ділі проявив ся ваш патріотизм і ваша династична льояльність, якби на вашім народнім тілі стали переводити подібну операцію, яку ви на нашім переводите від віків. Що вчинили би ви, Мадяри, якби вам ваш край ділили на національні округи як ось в Чехах? З вашої сторони звертаєте все увагу на історичні права своєї держави.

А преці нь Чехи мають теж свої історичні права, як самостійна держава, яка чей під ніяким оглядом не далась випередити вашій державі. Преці нь австрійський цісар скорше був чеським королем як угорським. Очевидно чеське право державне остало до сеї пори на папері, а ваше зістало здійснене.

І як прийняли би ви, панове з „Нової Австрії", як би вам у ваших віденських, середних і фахових школах ввели нагло чеську викладну мову, і вашим дітям зборонили говорити по німецьки?...

Якби ви поводились тоді, коли би вам у Відни, Зальцбургу або Тиролі висилали з намісництва урядові розпорядки виключно в польській або чеській мові, як нам насилають в німецькій?

В Країні, де числить ся 95 прц. славянського населеня, мають Словінці лиш одну гімназію, і вона не удержавлена. Проти наших інтаресів заснували ви в Трієсті німецьку школу марнарську, хоть ціле побереже славянське.

Також в Каринтії не хочете нам дати наших національних шкіл.

Так ми на власній землї є невільниками вашої імперіялїстичної політики.

Державних зрадників глядайте де-инде, не серед нас. Ви створили собі дуалїзм, який штучно піддержуєте, а нас хочете систематично ослаблювати на нашій землї".

Сей протест австрійська цензура свобідно перепустила.

В звязи з достойним становищем південно-славянських владиків [illegible] і другa вістка, яку принесли оноді віденські днєвники.

Люблянського епископа Др Єглїця покликано до Відня, щоби він поінформував президента Гуссарека про стан південно-славянського питаня. А словінський епископ — як пише „Slowenec" обстоював своє давнє становище, щоби південним Славянам признати самостійний державний організм.

Так виступають південно-славянські владикц в обороні прав свого народа.

Чекаємо довго, коли і у нас прогомонить з покликаного місця достойний голос в обороні безщасної Холмщини і Підляша.

Чи діждемо ся?..

Відкликака гостина.

З Відня доносять, що приїзд високопоставленої особи, яка мала відвідати Галичину, а дня 25-го с. м. місто Львів — відкликаний.

Мобілїзація Українців в Канадї.

Відень. Укр. пресове Бюро. Дня 22. червня с. р. перевів „Canadian Registration Board" загальний спис людности враз з жінками і дітьми до 16. року житя. На основі сего спису живе в Канадї приблизно 600.000 Українців, які в наслідок аґрарної системи, що надто упрівілїйовувала польських дідичів в Галичині, переселили ся звідтам до Канади.

Після канадійського закона мають вони бути тепер змобілїзовані і служити при канадійськім війську. Одначе, щоби Українці Австро-Угорщини не були приневолені бороти ся з своїми братами, які є під осередними державами, видало канадійське правительство в Оттаві приказ, що Українці і инші горожани Австро-Угорщини, яких змобілїзовано вже як горожан Канади, не підуть з американським військом на фронт, а мають бути ужиті в граничних ґарнїзонах Канади. Тільки Українці, яких родини вже натуралїзувались, і які вродили ся в Канадї, будуть вислані до Франції і заняті там при територіяльній армії за фронтом при будові бараків, шляхів і т. п. Оголошене сего приказу є вислідом старань делеґації многих українських орґанїзацій Канади, яка під проводом п. Стефаника і Арсенича дня 7 червня інтервенювала в Оттаві у канадійського правительства. Ся делеґація нараджувала ся довго і основно над усіми справами, які торкають ся долї Українців в Канадї і за границею.

Адміністрація нашої часописї находить ся при улиці Сикстуській ч. 21.

У великій головній кватирі.

Приїзд цісаря Карла.

Берлін, 15 серпня (Вольф.) Воєнний кореспондент Роснер доносить з великої головної кватири про вчерашний приїзд цісаря Карла і його військових та політичних дорадників. Цісар Вільгельм в уніформі австрійського полевого маршалка очікував свого гостя на двірци в товаристві німецького посла ґр. Ведля, державного секретаря Гінцого і свого почоту. Як лиш цісар Карло зійшов на перон, підійшов до него цісар Вільгельм і оба розпочали коротку сердечну розмову. Відтак цісар Вільгельм поздоровив міністра заграничних справ ґр. Буряна, посла кн. Гогенльогого, шефа штабу ґен. Арца і директора кабінету тайного радника дра Зайдлера. За сей час розмовляв цісар Карло з німецькими панами. Опісля поїхали оба цісарі в тіснійшім супроводі до дому ґенерального штабу, щоби відвідати полевого ґенерального маршалка Гінденбурґа і Людендорфа і вислухати їх реферати про воєнне положенє.

Єдність і спільна обох монархів.

Півофіціяльна „Norrddeutsche Allgemeine Zeitung“ пише в справі стрічи у Великій головній кватирі: Війна кілька разів привела до особистої виміни гадок між обома монархами. Війну єю накинула антанта осередним державам і за час її веденя все на ново зазначувалась найтіснійша злука інтересів і цілий осередних держав.

Вірне братерство оружя обох володарів і народів Німеччини та придунайської монархії, якого широкі круги находять свою сталу і непохитну підставу у спільноті інтересів, ніхує змисл і ціль також сеї нової стрічи. Вона дає самозрозуміму запоруку, що з військового і політичного положеня злука інтересів і конечностий приводить до виміни гадок, а наслідком їх є зновлена єдність і спільна.

Австро-польська розвязка не порішена.

Віденський „Fremdenblatt“ з нагоди стрічи обох монархів пише:

„Австрія і Німеччина ідуть тою самою дорогою. Бльок осередних держав не дасть собою захитати. Відвідини цісаря Карла свідчать, що габсбурська монархія стоїть рамя об рамя з Німеччиною. Супроти донесень ґазет про мнимє занехання австро-польської розвязки усталює „Fremdenblatt“, що о тім не може бути бесіди. Про [illegible] польського питаня нічого не звісно в австрійських кругах. Передовсім треба узглядпити поставу варшавського правительства. Треба підіждати, що воно скаже. Доперва тоді може запасти рішенє. Тому належить приймати з найбільшою осторожностю ріжні ґазетні вісти про принціпіяльне вирішенє польського питаня.

Стріча монархів — доказом поглублення союза.

Відень. (ТБК) Нова стріча монархів Австро-Угорщини і Німеччини в головній кватирі засвідчила про стисле порозуміне і цілковиту згоду думок що до політичних і військових задач і ствердила, що оба монархи тревають вірно при постановах, які приняли в маю в справі поглублення союза. Стріча монархів мала знамена сердечности, яка відповідає їх личним відносинам та інтересам їх народів. Перші державні мужі і достойники військові відбули основні і успішні наради. Ц. к. міністра заграничних справ ґр. Буряна і ґен. Арца приняв цісар Вільгельм на особистім послуханю. Цісар Карло приняв знов на послуханю канцлера ґр. Гертлінґа і маршалка Гінденбурґа.

Поворот цісаря Карла.

Відень, 16 серпня (ТБК). Цісар вернув нині вечером з німецької головної кватири до Райхенав.

Урядове звідомленє про стрічу.

З Відня доносять, що мабуть в суботу або в понеділок появить ся урядове звідомленє про вислід нарад у великій головній кватирі.

З України.

Мум остає в Київі.

Берлін. (К.Б.) Донесеня часописий, будьто заступник німецької держави в Київі фон Мум опускає своє становище в Київі, є позбавлені основ. Мум наміряє тільки взяти відпустку.

Петлюра буде освободжений.

Київ, 15. серпня. (ВҐК). В правительственних українських кругах запевняють, що Петлюра, буде на днях освободжений з вязниці. Його арештовано за попереднього міністра внутрішних справ з пімсти за се, що він вніс протест проти заборони скликаня селянського зізду. Сплетня, будьто би Петлюра належав до тайної терористичної орґанізації, не має на собі ні тіни правди. В сім напрямі не було навіть доходженя слідчого проти Петлюри. Арештоване Петлюри в нічім не змінило його популярности серед широких верств народа. Навіть Німці і Австрійці відзивають ся про него з повним поважанєм.

Приїзд Вячеслава Липинського до Київа.

„Нова Рада“ з дня 13. серпня доносить, що до Київа прибув з Відня український посол В. Липинський, відвідав зараз управляючого міністерством закордонних справ, де довший час з ним балакав. Говорять, що приїзд В. Липинського стоїть в звязи зі справою прилученя до Польщі частини Холмщини.

До справи убийства Айхгорна.

Співробітник ґазети „Politiken“ розмовляв з членом рос.-соц.-рев. партії, котрий зараз перебуває в Копенгаґі і стоїть у близькому звязку з колами, що брали участь у вбивстві ґр. Мірбаха і ґен. Айхгорна. Він заявив: Борис Донськой чи вірнійше Донцов селянин Тверської губ., 16 років увійшов у члени партії соц.-рев. і став незабаром одним з найбільш корисних членів партії. У 20 р. він був призваний на військову службу і служив матросом на транспорті „Азія“. З початку революції він лишив ся членом соц.-рев. партії де незабаром став відогравати видатну ролю. Після повстаня большевиків Донцов був одним з перших соц.-революціонерів, що перейшли до лівого крила партії, хоч він і був рішучим противником берестейського мира.

Останніми часами Донцов був членом центрального комітету і жив в готелю „Національ“ у Москві. Коли центральний комітет постановив убити Айхгорна, Донцов узяв на себе виконанє сеї постанови.

Нові закони.

Рада міністрів розглянула і гетьман 10. серпня затвердив такі закони:

Про наданя міністерству ісповідань права вирішати всі справи, що підлягають єванґ.-лютеранській консисторії; про перехід бувшого відділу Балтійського механічного заводу в Миколаєві до скарбниці Української держави.

Білоруський університет.

Орґанізацію білоруського університету в Минську доручено академикови Е. Карському, який покличе до нього відомих білоруських учених.

Державний народний театр.

В Троїцькому Народньому Домі з 14-го вересня почнуть ся вистави державного народного театру під дирекцією О. К. Саксаганського. Театральна рада постановила, що всі корифеї української сцени — М. К. Заньковецька, Г. П. Затиркевич-Карпинська, М. К. Садовський та О. К. Саксаганський, — мають повне право, як що захочуть, бути співробітниками сього театру. Репертуар складено з пєс народнього та класичного-героїчного репертуару. (Нова Рада).

Чи сплетня?

Нинішне „Nowe Słowo“ назвало наше вчорашне донесенє з Відня, що варшавські активісти противні прилученю Королівства польського до дунайської монархії — сплетнею.

Тимчасом нинішна „Gazeta Poranna“ приносить передрук статі з „Wiedeńsk-ого Kurjera Polsk-ого“, поміщеної там „визначною личностю з Варшави“, яка лише потверджує нашу „сплетню“. Читаємо там:

„Правдою є, що Королівство не хоче під ніяким услівєм бути провінцією придунайської монархії, лякає ся панованя австрійської бюрократії, не бажає собі стати предметом визиску для західно-австрійського промислу і торговлі та здригає ся перед усякою думкою чужої кураторі політичної, господарської чи культурної“.

Правда — кажеть ся там дальше — що Королівство бажає собі, щоби Галичину прилучено до него, як до самостійної держави, опертої лише о дунайську монархію — але не треба забувати, що на віденськім терені працюють саме такі Поляки, що кокетують Віденъ. Що прусофільська струя („опори о Німеччину“) не маловажна, доказом сего обставина, що автор сеї статі вважає вказаним звodити з нею рішучу полеміку. Отже таки не є вона нашою видумкою.

Сходини Чехів, Поляків і полудн. Славян в Люблянї.

Віденъ, 14-го серпня. „N. Fr. Presse“ пише: Провідник чеського Союза Станек і многі чеські посли прибули до Відня в подорожі до Люблянї, де в пятницю мають відбути ся конститууючі збори полудневo-славянської національної Ради, а в суботу спільне обговоренє чеських, полудневo-славянських і польських послів.

Майбутній король Польщі.

Між питанями, які мали бути поладнані в часї переговорів монархів була й справа Польщі. Берлінський „Localanzeiger“ не вірить в австро-польську розвязку, а саме в персональну унію і габсбурґську монархію при рівночаснім сполученю Галичини з Королівством; справа польська має бути поладнана способом, який зискав апробату Австро-Угорщин: вибором на польського короля одного з архикнязів, імовірно Кароля Стефана з Живця.

Зновленє орґанізації стрілецького куріня.

Київ, 15-го серпня (Вл. к.). Реорґанізація стрілецького куріня, за котрою свого часу заявив ся був гетьман, на разі припинила ся. Зновленю куріня мають бути противні Німці.

Союз України з осередними державами.

П. І. Луценко ось що пише в одеськім „Вільнім Життю“ про союз України з осередними державами:

На легких крилах поголоски зявляють ся чутки, що Анґлія і Франція обявляють Україні війну. Хоть се ще поки чутки, але в них нема нічо неймовірного. Більш того, обставини складають ся так, що коли чехо-словацька, або вірнійше сказати, антантська східна авантура набере трохи більшої сили, Україна буде поставлена перед загрозою нової війни. Як тільки справді зявить ся східний фронт, Україна не може зістатись невтральною, вона змушена буде приняти участь в тій новій війні.

(Сконфісковано).

Мусимо воювати, а коли воювати, то не може бути суперечок, на якому боці ми повинні виступати. Проти антанти, чи з антантою?! Всі, хто мріє про „Єдину-неділиму“, без сумніву, будуть тягти за антантою. Вони й зараз біжать на Дін, складати „волонтерські отряди“ для боротьби як з большевиками, так ще більше для допомоги східно-фронтовикам.

Але-ж все се вороги нашого національного і державного відродженя. Ніколи нам Українцям, що мріють про скріплене нашої відродженої держави, не може бути по дорозі з ними. Отже наш єдиний шлях — проти антанти і разом з центральними державами.

А коли се так, то час рішуче поставити сю справу і заключити не мир, а союз з центральними державами. Сей союз нетільки потрібний нам, щоби скріпити і затвердити нашу державність, він потрібен нам нетільки з політичного, а й з культурного й економічного боку.

На сході нема у нас друзів. Отже ми повинні стиснути протягнену нам руку допомоги з заходу і скласти формальну умову. Се допоможе розвязати богато і внутрішних непорозумінь, усуне ваганє, а найголовнійше поставить всіх инших внутрішних ворогів, перед загрозою зради не тільки Українській Державі, котру вони вважають за слабу боротв ся з ними, але й союза, який для такої боротьби має досить сили.

Але-ж скажуть, що для военного союзу треба й військової сили, якої Українська Держава не має. Се правда. Не має, але може мати! Хто стояв близько до нашого війська (а таких немало), той знає через віщо у нас нема війська. Треба памятати, що торік, коли російське військо розложилось, українське військо було міцне. А проте большевики на Московщині ще й тепер мають деяке військо. Аби змінились умови, відношенє до наших військових як з боку Німців так і з боку уряду, так не трудно буде утворити і добре українське військо. Не теріторіяльно, а й по духу українське. З одних добровольців можна легко й швидко набрати кілька корпусів. Але-ж держава має ще й инші засоби.

Справа з військом — наша болюча справа.

Але про се инщим разом.

Тепер же я хотів лише звернути увагу, що зі сходу посуваєть ся на Україну небезпека нової війни. Проти неї, мені здаєть ся, одинокий вихід тісний Союз з центральним союзом. А коли Україна зробить сей союз, то до нього, я певен, пристануть і Кавказ, і Кубань, і Білорусь, а може й Дон.

Мені хотілось звернути на се увагу, аби преса поставила як найшвидше се питанє на порядок денний, щоб знову не було — zu spät.

Врожаї на Україні

„Кіевская Мысль“ поміщує в ч. 135. статю про врожай 1918 р. на Україні. Після неї, посівний простір в біжучому році в порівнаню з минувшим роком зменшив ся на 2·2 прц. для озимих хлїбів і на 2·7 прц. для ярових. Після якости врожай в загалї низше середнього. Лїпше вродив ся хлїб в північних українських ґуберніях, а гірше в південних.

Коли держати ся даних бувшого мінїстерства земельних справ дотично середнього врожаю за пятироковину 1911—1915, то одержимо, що середно для всіх українських ґуберній в біжучому році десятина дала ярового жита 41,6 пудів, пшениці озимої 73,4 пудів, пшениці ярої 40,1 пудів, вівса 50 пудів, ячменю 47 пудів. Сї співчинники дадуть для всеї України для всіх чотирьох головнїйших хлїбних продуктів слідуючі результати: пшениці 310,609 тисяч пудів, жита 232,038 тисяч пудів, ячменю 179,548 тисяч пудів і вівса 112,872 тисяч пудів.

Важнійші від всього хлїби дадуть врожай близький до 835 міліонів пудів.

Скільки-ж з сеї скількости потребувати-ме для споживку сама Україна? Трудно відповісти на сей запит з всею точністю, але приблизні цифри такі: Населенє потребує жита коло 171 міліона пудів, пшениці коло 216 міліонів, вівса коло 116 міліонів, ячменю коло 166 міліонів пудів.

Таким способом споживок населеня замикає ся в цифрі 670 міл. пудів.

Коли з цифри 835 міліонів загального збору хлїбів відняти 670 міліонів, потрібних населеню, то одержимо решту в 165 міліонів пудів.

Коли до головнїйших хлїбів додамо ще те, що лишить ся від проса, гречки, гороху, фасолї і кукурузи, то весь вільний припас обійме приблизно цифру в 185 міліонів пудів хлїбних продуктів. Се як раз те, що Україна може з урожаю 1918 р. вивезти за свої межі.

Просвітні заходи на Волині.

На засіданю повітової шкільної ради в присутности інструкторів позашкільної освіти в повітї, рішено, щоб вони відкривали „Просвіти“, призначали читанку народних лекцій, заводили народні будинки і театри. Також вирішено запросити інструкторів кооперації, садівництва і кустарних виробів. (У.Т.А.).

Зобовязаня України супроти осередних держав.

Київ, 11. серпня. Після донесеня часописи „Кіевская Мысль“ міністер виживленя Гербель заявив, що найважнійшою задачею є виконанє зобовязань, перенятих в берестейськім договорі супроти осередних держав. Відтак тільки зорґанїзує ся виживленє населеня. Він заявляє ся за повільною будовою розпочатої монополїзації і за переходом до свобідної торговлї.

Іменованє Ахмед-Ферида-Бея турецьким послом на Україні.

До Київа прибуде призначений ґенеральним конзулем Туреччини на Україні Ахмет-Ферид-Бей, бувший член парляменту, відомий полїтичний діяч.

Військовим представником від Туреччини на Україні призначений Еліб-Бей, бувший комендант Констанци. (У.Т.А.).

Московський терор на Україні.

Київські часописи пишуть про московський терор на Україні:

Слїдство, ведене в справі убийства ґенерала Айхгорна, відкрило — як переказують — що та сама московська компанія, яка забила Айхгорна, мала на меті забити на Україні ще 9 людий. Між ними значать ся такі особи, як німецький посол Мум, начальник

В справі українського правопису.

(Кінець).

Поясненя 7 точки не можна вважати удачним, а 8 точка просто баламутна. Тут мусить бути якась друкарська похибка, або що.

З 12 точки: коли пишеть ся ь по р („Кобзарь“)? — виходить, що богатир, монастир мають 2. відм. богатира, монастира, що незгідне з правдою.

Нерішучість комісії прочуваєть ся в 13. точці, де говорить ся про іменники середного роду на я з подвоєною попередною шелестівкою: життя, оповідання, зілля і т. д. Сказано, що пишемо в 1. відм. одно я, а в примітці додано, що в богатьох українських „говірках“ (хиба „говорах“!) в сих випадках чуємо на кінці є.

На нашу думку тих „говірок“ стільки, що форма: життє, оповіданнє, зіллє і т. д. повинна стати власне літературною. Так пише велика скількість чільних письменників, так пише Грушевський, так говорить велике число народу. Форми як житє і життя повинні уступити тій посередній. Вона до того ще й практична, бо кождому зрозуміла. Того не можна сказати про третю форму. Як я напишу: бажаннє волї — то кождий розуміє, що се однина, але з бажання волї нїхто не вгадає, чи се 1. відм. одн. чи 2. одн. чи 1. множини. А для виразистости мови се питанє не маловажне і про се повинні реформатори правописі подумати.

Чому в 2. відм. мн. (15 точка) мусить бути ей не ий (адже історично власне виходить ий — диви Stockyj-Gartner: Grammatik der ukrainischen Sprache, Wien 1913 § 14) се для мене незрозуміле. Так само не бачу підстави викидати й в 2. степені прикметників — іший: старіший, маліший. Вже би додати щ: старіщий — а тоді булоб більше зрозуміле. Тай слова підібрано не дуже вдачно; адже 2. степень краще буде: старший, меньший.

В 22. точці ся названо часточкою і наказано писати з дієсловом, а тимчасом воно не часточка а заіменник зворотний, який можна заступити повною формою, і того значіня до нинї не затратив. І знову непорозуміне: Чому правдиві атона й енклїтики як злучник й, приміенник в, з і б (із би) можуть стояти самостійно, а заіменник ся не може; чи тому, що так є в московськім правописї і п. Огієнко до сего з малку в московській школї привик.

Що се питанє не безпредметове, про се переконує мене 1. точка правил, як писати чуже г в нашій мові. Там сказано, що звук г пишем згідно з вимовою: гимназія, телеграф, терминология і т. д. В 2. точці сказано, що л здебільшого не мягчимо, тобто пишемо: клас, план, логика, филология, клуб і т. д. Цілком, як у московській мові. Виходить, що чужі слова мусять безумовно перейти до української мови через московську фонетику, тобто стати для нас подвійно чужими.

З чужим і комісія ніяк не може собі дати ради. На початку слова каже писати і (7 точка), в середині по шелестівках (9. точка) к (не і), отже ідея, манифест, амуниція, министер (але в заголовку при міністерстві!). В 10. точці читаємо, що в чужих словах перед голосівкою і перед й пишемо і (а не и) отже „Франція, архієрей...“, але дальше сказано: можна писати: „диякон, диявол...“ І так помотано всі явища звукові, понехтовано закони української фонетики, шелестівку й зрівнано з голосівками — одним словом нічого не унормовано, а полишено status quo та ще й намішано нової саламахи.

Вкінці треба ще й се підчеркнути, що термінольоґія комісії не впорядкована, не оперта на здобутках української науки, а подекуди наново продумана. Замість гарних термінів Тимченка: голосівка й шелестівка маємо „голосні“ та „приголосні“ звуки; очевидний польонізм; „речівник“ покутує дальше своє істнуванє, г й „шиплечі або шепелечі“ звуки (що се за чудасія?); замість „приставки“ маємо „приросток“... Здаєть ся доволї зразків. Вони говорять виразно, що комісія не приготовила ся як слїд до свойого завданя, не посунула справи наперед, бо й сама не дійшла до того місця розвою нашого правопису, на якому він тепер находить ся. Очевидно, що й праця комісії засуджена на повну невдачу.

Сумно робить ся людині, що бажала-б посунути справу правопису наперед, коли зу-

айхгорнового штабу ґенерал Ігренер, голова української мирової делеґації С. Шелухин та Микола Порш (якого, до речі, ось недавно заарештовано, але невідомо, якими саме властями, — всі власти кажуть, що вони непричетні). Імен инших пять осіб із поміж Українців, призначених лівими московськими соціял-рев. на страту, покищо не вияснено. Се показує, що ліві ґрупи на Московщині наважили ся нищити українську державу способом окремих душогубств.

Але на той сам шлях стали й московські монархісти, котрі утворили у Київі окрему „ліґу борби з українством“. Ся „ліґа“ складає ся переважно з колишних російських офіцирів і має своєю задачею, так само, як і ліві московські соціял-революціонери, нищити українство, вбиваючи видатнійших українських діячів. І з сього боку також є вже жертви. Убийство в Полтаві І. Стешенка є, очевидно, не чиєю иншою справою, як самої сеї ліґи. Крім того сими днями в Київі зроблено замах на Ковенка, що був київським комендантом підчас большевицького тут повстаня. Замах сей не вдав ся, але вчера Ковенка заарештували на улиці якісь два офіцири й невідомо де поділи.

Ті діла показують, що в свойому походї проти України й Українців Москалі добирають крайних способів і не спиняють ся перед ні чим. Ліві терористи й праві душогубці по професії орґанізують убийства, а більш уміркованї або менш відважні пролазять в усі шпари державної української будови й як лише можуть, так її руйнують. У Київі тепер уже цілі хмари петроградських та московських україножерів, що з кождим днем більше й більше заповнюють усі міністерства й уряди.

Земельна реформа на Донщинї.

Ростовське окружне коло ухвалило резолюцію, в котрій вимагає всю землю приватних власників области повернути на військовий фонд і наділити з нього селян, які боролись ся разом з козаками проти большевиків. (У.Т.А.).

Чи епільоґ зелїзничн. страйку?

Міністром шляхів Бутенком виданий наказ такого змісту:

„П. п. начальникам доріг і головним комісарям. Згідно з телеґрамами моїми від 18. VII. ч. 4689 і 19. VI. 310 4843, всї служащі, майстри і робітники зелїзниць України, які брали участь у страйкові, лічать ся увільненими зі служби на зелїзницях.

Для відновленя робіт зелїзниць, необхідно набрати нових служащих, робітників і майстерових на всїх зелїзницях. За для допомоги комплектованя персоналу призначено окремі районні комісії, котрі повинні скласти списки осіб для заповненя етату порядком низше назначеним.

В склад районних комісій повинні ввійти: 1) Представник від адміністрації. 2) Представник від комісаріяту. 3) Представник від німецького, або австро-угорського командуваня.

Представники від адміністрації пропонують ся управляючими дорогами, а від комісаріяту — головними комісарами і як ті, так і другі затверджують ся мною. Кількість таких комісій, а також і теріторіяльні межі їх діяльности намічують ся управляючими дорогами за моєю згодою. Головуваня в комісіях на представників від адміністрації. Всї три представники мають у комісії рівні голоси. При управі кождої зелїзниці складає ся головна комісія з: 1) Управляючого зелїзницею, або його заступника. 2) Головного комісара. 3) Представника від німецької, або австро-угорської команди.

Примітка: Неявленє в комісію одного з представників, не затримує роботи комісії.

Працю свою комісії повинні провадити згідно зі слїдуючим порядком: 1) Всї служачі доріг повинні бути поділені: а) На осіб, які не страйкували і весь час страйку виконували свої обовязки. б) На осіб, які службових обовязків під час страйку не несли зовсім, або несли не весь час. 2) Служачі, які службові обовязки під час страйку не несли зовсїм, або несли не весь час, поділяють ся на чотирі катеґорії: а) На осіб, які можуть бути замінені на службі без усяких утримань з їх платні за днї страйку і без перерви в їх службі. (Примітка: До першої сієї катеґорії повинні бути внесені всї ті, які підлягали розпорядженю моєму — приступити до праці не пізнійше 19. липня о 12. год. дня). б) На осіб, котрі хотять і можуть бути повернуті, на службу, як знову приняті без зачету часу попередньої служби і з повною виплатою по пенсійній касі. в) На осіб, котрі можуть бути прийняті на службу в другу чергу при відкритю вільних посад. г) І нарешті, на таких, котрі на службу на зелїзницях України приняті бути не можуть, а будуть притягнені до суду, згідно закону про страйк від 1917—18 року. д) Всї комісії повинні мати списки всїх служащих, майстерових і робітників призначеного їм району. 4) В списках, зазначених у § 3-му комісія робить помітки про те, до якої катеґорії повинен бути віднесений тої чи инший служачий, при чому особи, однесені до пункту — а, § 1 і першої катеґорії ніяких прохань про принятя на службу не подають, всї-ж останні повинні подавати проханя про принятя на службу. 5) По скінченю праці комісії, нею повинні бути складені по свойому участку списки служачих, робітників і майстерових окремо по всїх чотирьох катеґоріях, зазначених в § 2, і представлені відповідним управляючим дорогами. 6) На випадок незгоди кого-нибудь з членів комісії на — віднесеня якої-нибудь особи до тої чи другої катеґорії, на сьому повинна бути зроблена таким членом помітка, як в спискови, зазначеному в § 4, і, крім того, належить скласти окремий список даних осіб з докладними поясненями причин незгоди. 7) Зазначений в кінці пар. 5 список осіб, відносно яких хто-нибудь з членів комісії заявив свою незгоду, остаточно розглядають ся головними комісіями, які призначають ся при кождому управленю доріг з управляючого дорогою, або його заступника, головного комісара й представника австро-німецької команди. 8) Комісії повинні виявити відношеня до страйку не тільки молодших і середних служачих, майстерових і робітників, а і адміністрації, виявивши, о скілько рішучі міри до припиненя страйку приймав кождий із відповідальних адміністраторів і списки про них через головного комісара направлять у головну комісію. 9) Працю свою комісії повинні закінчити на всїх зелїзницях не пізнійше 15-го серпня. 10) Головні майстерні всїх доріг, які в звязку зі страйком по мойому розпорядженю, або по розпорядженю управляючих дорогами зовсїм зачинені, — так зачиненими і залишають ся, і комісії не мають до служачих, робітників і майстерових їх ніякого відношеня.

Міністр шляхів Бутенко

Місто Мурманськ.

Близько 20 кільометрів від мурманської пристани, одинокої, яка у Росії є свобідна від ледів, лежить місто Мурманськ.

Перед чотирма роками було воно маленькою оселею, з кількома хижами риболов, а війна зробила його містом з 6-ма тисячами мешканців.

Заперте балтійських пристаний і Чорного Моря зневолило до вихіснуваня пристани. Тяжко зрозуміти, чому російське правительство видало перше такі великі суми для Арханґельська, який є тільки пів року придатний до плавби. Тепер вибудовано з поспіхом зелїзницю, і в неповна одним році було вже получене між Петроградом і Мурманом. З сього нового міста пише один із співробітників анґлійського „Daily Chronicle“:

До будови сеї зелїзниці вислано тисячі робітників — і тисячі їх там померли; велика смертність дала привід до висловів, що містоними можнаб класти людські трупи від Мурману до Петрограду.

Управа міста дуже примітивна; вона складає ся з сїмох радників, а кождому приділена одна сфера справ міста. Житє в Мурманську є розмірно дешеве, коштує не більше, як 80 рублів місячно, але дає ся відчувати доскульна недостача в одягах та обуві. Винагородженя бувають незвичайно високі. Простий робітник при доках одержує 375 рублів місячно, тесля 450 рублів, а години поза службою є плачені подвійно, інжинїри, управителї відділів одержують не більше, як 500 рублів. Зовсїм невидатливі робітники заробляють до 600 рублів місячно і коли не вибивають собі інжинїрів, то бодай наганяють їх після вподоби. Найлїпше плаченими робітниками є зелїзничі машиністи, які одержують понад 1000 рублів місячно.

Край між Мурманськом а Кемом є дуже гарний. Зелїзниця біжить аж до Коли, здовж берегів ріки Коли, до велитенського озера Імандра, яке має відплив до Білого Моря. Сї гірські ріки є непридатні до плавби із-за камяних порогів, але сї перешкоди дались би усунути.

пинить ся над подібним явищем. Здавало-б ся, що після того, що сказав Тимченко і як у нас в Галичині вироблені основи граматичної термінольоґії й науки, і то вироблені спільними силами цілої України — робота не тяжка і що граматики, педаґоґи й реформатори свою працю навязувати-муть до того, що вже зроблено. А тимчасом воно не так. Все починають на ново, все ставлять перші кроки і, розуміє ся, шпортають ся. А чи не шкода сил? Чи не краще навязати до підручника шкільної граматики Стоцького (3. вид.) або дра В. Сїмовича (Grammatik der ukrainischen Sprache)? та поробивши які там конечні зміни продовжати працю у вказаному напрямкови? А тимчасом праця комісії робить вражінє, що комісія не мала навіть під рукою котрого небудь із наведених підручників. Нехтує ть ся здобутки українського мовознавства тому, що їх (хоч вироблених спільними силами!) переведено в практику в Галичині, робить ся зусиля найти щось нового, кращого. Свої й чужі сміють ся з нас, що в нас нема основ до національної культури, нема письменної мови, термінольоґії і т. д. „а ми хочемо будувати свою державу“. І ми своєю роботою даємо їм у руки збрую проти нас самих...

Закінчуючи свої уваги, мушу ще раз піднести свою думку, висловлену торік в „Новій Раді“ (Ч. 43), що правописні питаня рішить у час компетентна українська наукова інституція. Се не може прийти так швидко, бо правопис тісно звязаний з розвоєм української граматичної науки. А ся наука ще що-йно починає розвивати ся. Богато явищ не досліджених, не впевнених, богато матеріялу живого ще й не рухано. Поки те все зробить ся, мине не один десяток літ. Але-ж і нам ясна річ — не сидїти з заложеними руками. Ми мусимо збирати й порядкувати матеріял, маючи на меті одно: щоб наша праця причинила ся до гармонійного викінченя нашої граматики, нашої літературної мови, а з тим разом і правописї. До сього в першій мірі покликані наші фахові сили, наші вчені мовознавці, наші наукові інституції і журнали — а під жадною умовою наша політична преса. Вона й так має стільки до роботи, що й своїх завдань не може виконувати як слїд, а щож говорити про справи, які вимагають кабінетної наукової праці! Колиж політичні обставини склонюють до введеня правописних змін, то ті зміни повинні тільки наближати нас до бажаної розвязки. Одначе такими необдуманими змінами, яку заінавґурувало „Діло“ для загальної справи користи не принесемо і длятого вони ніяк не заслугують на признанє.

Коломия, 2. серпня.

Д. Николишин.

Відносини Росії до України.

Київ, (ТКБ.) Перший відпоручник Раковський заявив в розмові з дневникарами, що в мирових переговорах Росії та України наступило порозуміне дотично зав'шеня оружя, руху почт і телеграфів, обміни товарів за ціну 17 мілїонів рублїв. Мимо сього остає ще богато ріжниць. Україна домагає ся, щоби при вивозї приміновано російські тарифи з р. 1904, Росія знов хоче митнього союза.

Дальше істнує ще ріжниця що до речинця відокремленя України від Росії, отже й речинця розділу довгів і майна. Україна домагає ся усталеня сього речинця на день 7 падолиста 1917, російське правительство на день 12 січня 1918, як дату берестейського мира.

Крім сього Україна домагає ся участи в російськім державнім майні за межами України.

Росія признає Україні етноґрафічні межі. Раковський дає вислів сподїваню, що переговори сї будуть незабаром покінчені з повним порозумінем обох сторін.

Ґен. Гофман покликаний до головної кватири.

Відень, 17. серпня. Берлїнський „Localanzeiger“ донїс про покликане до нїм. головної кватири ґен. Гофмана, який в Берестю репрезентував начальну управу нїмецьких військ.

Ґен. Зелїньскі інтернований в Мармарошськім Сиготї.

Ґенерал Зелїнскі, один з головних свідків в процесї польських леґіонерів, зістав інтернований в Мармарошськім Сиготї. Проти нього веде ся процес перед офіцирським мировим судом, та проти сих всїх офіцирів леґіону, що були перед тим запасними офіцирами австрійських військ.

Кличуть помочі.

Відень, 16. серпня. Французька преса розповсюднює вістя, що правительство совітів звернуло ся до осередних держав з формальною просьбою, домомогти її в борбі з Чехо-Словаками. Правительство совітів жадає також військової допомоги проти військ антанти. Сим донесенем хоче французька преса оправдати майбутні терористичні кроки Антанти і її союзників проти Росії.

Чехи не хочуть вести переговорів.

Предсїдник чеського Союза посол Станек мав бесїду з одним співробітником часописи „Venkov“. На запитане, чи правдою є, що президент мінїстрів Гуссарек візвав чеських послів до переговорів в справі порозуміня з правительством або Нїмцями, відповів п. Станек слїдуюче:

Правда, що президент мінїстрів стоїть на сїм становищи, що лежить в інтересї державы як найскорше завести лад. До сего ведуть дві дороги. Або партії порозуміють ся з правительством і межи собою, що до способів, які ведуть до сеї цїли, або правительство мусить слухати осуду „інформованих і політично не анґажованих, спокійних мужів“, і саме після сего осуду заводити лад, під чим бар. Гуссарек розуміє примінене октроя. Перед Чехами стоїть питане: переговорювати, чи не переговорювати? Після мене є одна відповідь: не будемо переговорювати, а се тому, що кабінет бар. Гуссарека через свої дїла доказав, що до него не можна мати довіря нї під конституційним нї національним оглядом. Але також нї з Нїмцями, нї Мадярами Чехи не можуть переговорювати, а як вже мали би переговорювати то з обоїми, бо нинї нема вже самого чеського питаня, але є чесько-словацьке питане, а узгляднюючи братних Поляків, Полудневих Славян і Українцїв, то є славянське питане. Мадяри і Нїмцї мають перевагу і се не удасть ся усунути через переговори. Як довго правительство проти нас, без нас і мимо наших протестів октроює, то сї акти є неважні зі становища модерного і демократичного погляду, бо національні справи може уладнати лише сам народ і нїхто иньший. Спокійно позваляємо Нїмцям і Мадярам якийсь час (довго се чейже не буде) натїшитись своєю перевагою і жити в сїй думцї, що вони насилою зможуть здавити хвилї демократії, становленя о праві і повній независтности кождого народа. Вони на дармо будуть протиставити ся духови часу. Вони побачать, що справедливість і право побідять наслупу, що їх борба є борбою проти поступу. Через переговори ми їм не будемо помагати.

Анархія в Польщі.

„Ilustr. Kurjer codzienny“ з дня 16. серпня доносить: Замах, який виконано минулої пятници супроти аґента нїмецької, політичної поліції має за собою цїлу історію. Аґент сей називском Пішкусевич, родом з Варшави вже три рази мав пасти жертвою замахів. Перший раз стріляли до нього на улици, но замість нього пав убитий другий аґент. Иншим разом в салї танцїв на Лешні пали стріли з рук заговірників, куля тяжко ранила його і він наляканий виїхав незабаром з Варшави. Третий замах мав місце минулої пятницї а закінчив ся убитєм мілїціянта Пенковського. Поліція розвинула живу стежну діяльність.

НОВИНКИ.

— День цїсарських уродин у Львові. З нагоди цїсарських уродин, орхестра 15-го полку перейшла сьогодня ранком улиці Львова. На левадї біля цитаделї відбуде ся полева служба божа. Крім сього відбуде ся для війська укр. народности богослуженє в церкві св. Юра, у якім возьмуть участь представники наших інституцій.

— Увільнене ополченцїв з групи Б і Ц. У Відни зачали ся спільні наради, в справах вижившеня. З австрійського боку беруть в них участь ґр. Сільва-Тарука, мінїстер рільництва, з угорського кн. Віндішґрец, мінїстер вижившеня. Товаришать їм фахові референти. Йде передовсїм про забезпечене середників поживи для війська, а далї про поленції для населення.

В осени має наступити широка демобілїзація ополченцїв, спосібних до служби з ґрупи Б і Ц, які могти-муть занятися роботою в краю. На їх місце в случаю потреби покличе команда військ жіночі сили і нечимецьких.

— „Молодий театр“ в Одесї. Київський „Молодий театр“ прибув до Одеси, де в часї від 19 - 26 серпня давати-ме вистави. В репертуар входять з новин: Лесї Українки „У пущі“, Гальбого „Молодість“, Ґрільпарцера „Горе брехунови“, Ібсена „Др. Стокман“ і Олеся „Етюди“.

Одеська преса витає театр дуже сердечно і присвячує йому богато уваги.

„Ilustrowany Kuryer codzienny“ (ч. 131) описує ось яку подію: На весну с. р. дістало польське правительство від Іпольського корпуса значну скількість заосмотрюючих середників, які передано секретареви мін. д. Ядчикови. В послїдних днях запримічено, що всї ті річи складені в однїй з комнат в мінїстерстві здоровля счезають із затрівожуючою скорістю. З порученя мінїстра дра Ходзка переведено слїдство і стверджено, що крадіж доконувало кілька осіб в порозуміню. Були се члени новозаснованої робітничої орґанїзації „Лад“. Не малою сензацією явилось те, що систематичними крадіжами кермував сам секретар мінїстерства Ядчик, який і є творцем тої робітничої (но і злодійської) орґанїзації. Богато річий як простирала, лїкарські фартухи, відібрано. Сам Ядчик втік.

— Управа громади м. Львова подає до відома: Розпорядком ц. к. Намісництва у Львові, з дня 7. мая 1918 р. ч. 9141. оголошеним у вістнику законів і розпоряджень краєвих, розтягнено обовязуючу силу постанов розпорядку мінїстра суспільної опіки з 28. марта 1918 р. В. з. д. ч. 114. на місто Львів.

Розпорядок, той маючий на цїли бодай в части запобічи бракови помешкань, постановляє що слїдує:

1) Вільно уживати на цїли мешканя доси на ту цїль незаняті льокальности, а то: склепи малярські або фотоґрафічні робітні, салї забавові, а навіть льокалї і доми, що-до котрих не видано ще консенсу на ужите під умовою, що не заходять перешкоди з огляду на безпеченство або здоровле о чім рішає власть, властива до уділюваня консенсів на будову згляд на замешкане.

2. Убікації, які служать на мешканя, мають бути лише з дуже важних причин ужиті на инші цїли.

3. Кілька доси окремих мешкань, можна лише з важних причин лучити в одно мешкане. Без одержаного отже попередно призволеня Маґістрату кор. прест. м. Львова як політичної власти І. інстанції не вільно анї мешкальних убікацій ужити на инші цїли, анї кілька мешкань лучити у одно, а до подань о призволене на адаптації і реконструкції у наведених цїлях треба долучити призволене на намірені по силї ч. 2. або 3 переміни, инакше будівельний консенс не буде уділений.

Виїмки від наведених постанов є у розпорядку точно подані.

Перекрочення наведених приписів, о скільки не підлягають острійшим постановам карним, будуть через Маґістрат карані гривною до 5000 кор. або арештом до шістьох недїль, а навіть обома тими родами кар рівночасно.

Подаючи отсей розпорядок до відома загалу, Управа міста взиває до безоглядного приміняюваня ся до заключених в нїм постанов.

— Відпустка „на жнива“ жидівських спекулянтів. „Reichspost“ з д. 15. серпня доносить про арештоване у Вінер-Найштад ватаги спекулянтів, з 10 жидів, з яких більшість є військовими і має кільканедїльну відпустку „на жнива“, яку мають перевести в Галичинї. Арештовані є галицькими жидами. В! їх мешканю віднайшла поліція великі запаси харчів, одежі, біля, обуви. Крім сього значні суми готівкою. І дивувати ся, що нам селянин не дістає цїлими роками відпустки, не тільки „на жнива“

Вислїд такий, що нема нам що їсти і нема в що вбрати ся.

— Філїя То-а „Сільський Господар“ в Коломиї просить нас оповістити ось що: при філїї закладаєсь отсе „відділ пасічників“; то є окрема тісніша злука-орґанїзація пасічників, членів краєвого тов-а Задачею сего відділу є дбати

про свої особливші справи, — тай взаїмно спомагати себе чи то радою, чи річевою помочію. Всякий член тов-а, що займаєсь бжільництвом, має зголоситись. Його впишеть ся до списку пасічників і будеть ся повідомляти про справи пасічницькі, пр. про ціни меду і воску (хочемо продажу і ціни управильнити за помочію спільного порозуміня), про нагоду купити улії, прилади чи навіть і рої та будемо виробляти субвенції на відбудову пасік та спомагати закуп цукру зненриродненого (денатурованого) для бжіл на зиму. Провід сего відділу пасічницького є в руках досвідченого довголітного знаного пасічника Вп. Томи Фандариса в Коломиї. Просимо зголошуватись до вписy — і предкладати зголошеня на цукор для бжіл, бо на се за тиждень минає кінцевий реченець (сї зголошеня, 5 кільо на 1-го роя, — має потвердити кружок „Сільь. Госп.“ або війт; ціи за цукор не знаємо ще, та будуть не високі). — За Раду Філії, з уповажненя: д-р Стрийський, секретар і управ. канцелярії.

— Максимальна тарифа — виключно для Поляків! Пишуть нам з Коломиї: Т. зв. „господарська комісія“ — в якій нема ні-одного господаря ані одної особи, яка провадилаб — чи то малаб поняте про господарство, рішила і видала максимальну тарифу тільки для Поляків, та навіть і одним слівцем не згадано, що крепіть істнують і якісь Українці в Коломиї — і що по українськи належало-би видрукувати тарифу. Щасте, що сеї польської пансько-міської тарифи не потребує держати ся українське хліборобське населене. Та нас дивує тільки те, що в тій „господарській“ комісії засідає кілька Українців негосподарів, і вони не запротестували досї проти тої польської максимальної тарифи, що, ані не звісна ані не зрозуміла для господарів Українців. О. Т.

. . . .

— З Перемишлян пишуть нам, що заходами судії Туни увільнено „Народний Дім“. Українські орґанізації мати-муть знов приміщене, а то до сеї пори всї обновлені орґанізації містились у одній кімнатї. Дня 26 серпня о 10 рано відбудуть ся перші збори у великій салї Н. Дому.

— Німецька мова обовязковим предметом шкільним на хорватському побережи. „Nfr. Presse“ доносить: Урядовий орґан хорватського шкільництва оголошує розпоряджене бана, після якого німецька мова має бути введена в висші кляси народних шкіл як обовязкова на хорватському побережи.

— Настрої в Польщі. „N. Lemberger Ztg.“ повідомляє: В Радомську вибрано інспектором комунального заряду відомого русофіла Павла Віневича. — Варшавський „Glos“ додає до сеї відомости замітку, що сей вибір являє ся майже неімовірним висловом туги за старим російським порядком в Польщі.

— Поклик до военних немічників-хліборобів. Пишуть нам: Немічники-хлібороби є найнещасливійші, бо ніяке заняте не потребує так дуже всіх сил і цілости всіх частий тіла, як хліборобство. Тому найтяжше буде прожити немічникови-хлібороби. З тої причини радимо таким немічникам взятись до пасічництва, бо се є заняте дуже вдячне, спокійне, не томляче тілесно, а при тім всїм дає дуже добре удержане. Коли провадити пасіку по вимогам культури і уміло, то торговля медом і воском, особливо на Поділю, приносить більшу користь, чим яка-небудь друга господарська галузь. Наші інституції і орґанізації господарські уладять у відповіднім часї курси та видадуть книжки-поучники бжільництва для інвалідів, а коли такі пасічники злучать ся в спілку, то не те, що улегчать собі нещасну долю немічників — а ще дороблять ся майна. — І. С.

— Вибори до учит. госп. спілок в Яворові. З Яворова пишуть нам: Як звісно вже читачам „Укр. Слова“, Рада шкільна краєва розпор. з 15-го червня візвала заснувати у всіх шкільних округах „Спілки господарчі учительства“. На днях відбули ся в Яворові вибори до ради надзираючої і дирекції. Наша лїста удержала ся великою більшістю голосів. Поляки підняли крик, що відбираєть ся їм „стан посїданя“ і майоризують ся їх, що є неправдою, бо ми мали 94, а вони тільки 71 управнених до голосованя на кандидатів до управи „Господарської Спілки народ. учит. в повіті“. Також судовики, що мають окремий приватний консум і члени инших урядів є „обурені“, що „мусять ділити ся ще з учительством своїми сконфіскованими артикулами за низьку ціну... і се аж на пятім році світової війни.“

— Перевіз тяжко ранених літаками. Вже в осени минулого року роблено у Франції проби перевозу тяжко ранених спеціально для сього побудованими літаками. Сей спосіб показав ся дуже успішним при случаях ран жолудка, де кожда хвиля є дорога, а хірурґічні стації є положені 20 і більше кільометрів від фронту. Літак двигне 6 осіб, а сама їзда не викликує у хорих погіршеня. Знак Червоного Хреста, замітний з далека, обезпечує до певної міри сей ратунковий літак від ворожої стріляними.

— Пригода літака. З Марсилії телеграфують: Вертаючий з дороги літак, який причалював до місця свойого осїдку, зачіпив провідний дрот електричного трамваю, в наслїдок чого два вози, які саме переїздили, занялись ся і згоріли цілковито. Четверо осіб убитих, инші вийшли з сеї пригоди з тяжкими окалїченями.

— На марґінесї военних звідомлень. В однім з львівських днєвників стрічаємо ось яку „поезію“, що — легко зрозуміти — до кого пяка:

Był raz pewien krnąbrny chłopiec
(Michałek się zwał)
Chciał każdemu dobrze dopiec
I z wszystkich się śmiał —
Aż raz — sprali mu... spodeńki
Więc po cichu klnie...
Ha, no trudno! „Rira bien, qui
Rira le dernieur“...

— Ґеоґрафія недуг. Скоре поширене еспанської недуги, яка простелила собі в кількох днях дорогу у всї краї Европи, звертає увагу на питане ґеоґрафії недуг. Досліди переконують, що значна часть недуг є звязана з місцем, і відповідно до ґеоґрафічного положеня то кріпне, то погасає. В північній Америцї доказано найновійшою статистикою, що коли на півночи від 37 степеня ґеоґр. ширини смертність від рака є незначна, то на полудни є вона дуже замітна. Така сама ріжниця має місце в Німеччині. Найсильнійшу смертність від рака подибаєть ся на побережі Балтійського моря, найнизшу у Вестфалії.

Дальшими моментами, якими займає ся ґеоґрафія недуг, є ґеоґрафічна будова краю. До сих належать гірська недуга, морська хвороба, психічні недомоги, звязані з побутом в пустинї і в арктичних околицях, недуги очий на північним полюсї і т. др. До деяких недуг, прихиляють ся деякі раси, і так на цукрову недугу западають в Европі найчастійше Жиди, в Азії Індійці, тоді коли не знають її Моголи в Китаю і американські Неґритяни. Ґіхт є поширений в північній Европі, з сього найбільш в Австрії та Італії. Поражаюче часто хорують на камінь жовчевий в північній Африці та Індіях. Один анґлійський лікар сказав, що з жовчевого каміня хорих в одній тільки столиці Індій можна-б будувати доми. Годі не згадати про недуги, звязані з ремеслом, як затроєня робітників сіркою, ртутю, складачів по друкарнях оловом і т. др. Війна з її переходами, переставленями військ дає велике поле до дослідів над ґеоґрафією недуг.

— Проводи нафтові з Румунії до Німеччини. На основі договору в Букарештї признано німецькому товариству для експльоатації нафтового монополю право будови рур, якими воно буде спроваджувати нафту з Румунії до Німеччини. Надіють ся, що сей спосіб покаже ся більше практичним як перевіз в збірних ваґонами. Проводи такі, які з помічю зелїзних рур доставляють нафту з заглубини в Пльоєштї до Німеччини не є нічим дивним. В Пенсильванії, в Америці такий провід мав довжину 200 клм., такcамо в Росії такий провід протинає цїлий Кавказ, він перевозить ропу з надкаспійського Баку до Батум, пристани над Чорним морем.

Бібліоґрафія.

„Літературно-Науковий Вістник“.

Сими днями вийде черговий том „Л. Наукового Вістника“ (кн. 4, 5 і 6 — за май, червень і липень). Зміст: М. Рильський: Царівна (поема). — Міяковський: Письменник-народолюбець (І. Н. Левицький). — І. Стешенко: Поезії. — Нат. Романович-Ткаченко: За водою (повість). — О. Олесь: Поезії. — П. Смуток: На пожарищі. — Вяч. Лащенко: Гайовий огник (поезії). — М. Івченко: Шуми весняні. — К. Поліщук: Тут і там (поезії). — Ів. Стешенко: Поет висшої краси (М. М. Коцюбинський). — С. Русова: Про перший театральний гурток у Київі. — П. Тичина: Поезії. — Мих. Коворіс: Їх трое. — О. Олесь: Поезії, — О. Грушевський: Шляхи й стежки української науки. — О. Слісаренко: Поезії. — І. Свєнціцький: Карпато-руське москвофільство. — Клим Поліщук: Жертви тьми. — Г. Грінченко: Цвіт гранати. І. Красновський: На порозі нового життя. — Ів. Стешенко: Зорі (поезії). — К. Т.: З сучасної політичної літератури. — Терещенко: Поезії. — Некрологи: Ів. Стешенко і Ф. Вовк. — Д. Донцов: Леся Українка. — Бібліоґрафія. Книжки надіслані до редакції. Зміст тому. Оповісти.

ПОМЕРЛИ.

† Микольцьо

найдорожший син Анастазії з Голїнатих і др. Костя Кисїлевського, ґімн. проф. з Городка, упокоїв ся дня 25-го липня в четвертій весні житя у Вишенці коло Маґерова, скошений страшною недугою, дифтерією. — Горем прибиті родичі повідомляють отсим Рідню і знакомих. 355

ОПОВІСТКИ.

Неділя дня 18-го серпня 1918.

Нині 18-го серпня: гр.-кат.: 8 Н. по З. С., римо-кат.: 13 Н. по З. С.

Завтра: 19-го серпня гр.-кат.: Преобр. Іс. Хр., римо-кат.: Beniґни.

| Репертуар україн. театру у Львові. Саля Тов-а ім. Лисенка, улиця Шашкевича 5. Початок о год. пів до 8 вечером. В неділю, 18. с. м. „Украдене щастє“, драма в 5 діях Івана Франка. Виступ Михайла Яцкова. — В понеділок 19 с. м. „Трійка гільтаїв“, водевіль в 5 діях Нестроя. — Музика військова 15 п. п. Білети раньше в Народній Торговлї а в дни вистави від 5 год. по пол. при касї. 2—2

| Інтеліґентна Українка глядає посади до заряду дому, або до доглядання старшої особи. Відомість в Ред. „Українського Слова“. 1—10

| В дівочій ґімназії СС. Василіянок у Львові відбудуть ся вписи до всіх клас 2 і 3 вересня, від 9—12 і 4—6. До вписy мають явити ся ученицї особисто в товаристві родичів або опікунів. Пізнійших вписів дирекція не буде узглядновати.

Поправчі іспити відбудуть ся 2 і 3 вересня, вступні до І. кляси 4. вересня о 8 г., а до инших клас від 10—15 вересня.

Шкільний рік розпічне ся 4 вересня спільним Богослуженє, на якім мають явити ся усї ученицї. Правильна наука дня 5. вересня о 8 годині.

Ґімназія буде приміщена при вулиці Супінського ч. 21. Дирекція.

341 2—3

| Управа виховуючого інститугу для дівчат СС. Василіянок у Львові, подає до відома, що на слідуючий рік шкільний приймє ученицї та студенток унїверситету. Інститутки одержують приміщенє, харч, опіку і поміч в науцї. Науку музики уділяти муть кваліфіковані сили музичного Інституту ім. Лисенка. Близші условини принятя подає Заряд устно або письменно. Всї письма і подання о принятє належить пересилати до Управи монастиря СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95. Інститут буде від 1. вересня приміщений при ул. Зиблликевича ч. 30. Управа.

342 2—3

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Адвокат

Др. Іляріон Боцюрків

перенїс свою канцелярію з Яворова до Бутча ул. Міцкевича 13, дім дра Альтера.

Др Ст. Чикалюк

в Тернополи

провадить канцелярію адвокатську при улици Тарновського ч. 9. 328 2—30

Др ВАНЬО

адвокат з Золочеві пошукує конціпієнта з правом субституції. 326 2—2

Адвокат

Др Стефан Брикович

відкрив адвокатську канцелярію

в Тернополи,

при улици Коперника ч. 18. (партер) 285

Конкурс.

Виділ тов. „Український Інститут для дівчат" в Перемишлі розписує конкурс на посаду учителя-(льки) німецької мови як предмету головного з клясичної фільольоґії на нисші кляси в реальній ґімназії евент. в жіночім лїцею в Перемишлі. Платня після умови. Подання належить вносити на руки Виділу (ул. Татарська 4) до кінця сього місяця.

353 1—3 Виділ.

Конкурс.

Виділ філії Тов-а „Просвіта" в Камінці струмиловій приймє до Бурси на р. шк. 1918/19. учеників за місячною платою 100 Кор. з чого половина в натураліях. Подання належить вносити до 20 с. м. до Виділу філії „Просвіти" в Камінці струмиловій. 351 1—3

Др Яремкевич,

лїкар дїтий, ординує в Перемишли, ул. Замкнена ч. 6. 3—3

ОГОЛОШЕНЯ.

Є на продаж фільварок 140 морґовий під дуже корисними услівями. Зголошене до Дра Ваня в Золочеві. 330 2—2

Емеритований урядник концептовий, літ 50, з річною емеритурою 2400 корон, з добрими виглядами на будуче, правий характер, бажає в цїлях матримоніяльних навязати зносини з женщиною літ середних, чесною, господарною, лаґідної вдачі. Рефлектує ся лиш на добре ситуовану властительку реальности найрадше в меншім місті. Зголошеня неаноніимові: „леґітимація 1113" посте рестанте Львів.

343 2—2

Урядник Українець приймє одного або двох учеників взглядно учениць на харч і мешкане, за провіанти. Відомість Адміністрация „Укр. Слова" під „Ученик". 334 1—

Панночки з ґімназії приймє на мешкане і харч Р. Цьвякова улиця А. Потоцького ч. 102. Львів. 335 2—3

Однорічний курс матури семинаріяльної і школи виділової буде вести для панночок фаховий професор. Інформації: П. Горбачевська Львів. Йосафата 8. 336 2—3

Конкурс.

Головна Рада підписаного Товариства розписує отсим конкурс на дві стипендії до висоти кождочасних коштів удержаня в інтернаті рільничої жіночої школи в Брук над Литавією в долішній Австрії в цїли виобразованя кандидаток на учительки рільництва і домашного господарства.

Стипендії надані будуть з початком року шкільного, який назначений є в повисшій школї на день 1 січня 1619.

До поданя о стипендію належить долучити:

1) Метрику хрещеня на доказ скінченого 17 року житя.
2) Свідоцтво зрілости середної школи (найрадше учительського семинара).
3) Свідоцтво незаможности.
4) Свідоцтво лїкарське.
5) Декларацію, що на случай одержаня сеї стипендії, посвятить ся петентка по укінченю рільничих студій принайменше через пять літ такій діяльности, яку їй Головна Рада Товариства вкаже.
6) Декларацію, що петентка обовязує ся на случай власновільного занеханя або недокінченя рільничих студій після приписаного дотичним пляном науковим часу, звернути Головній Радї побрані до сього часу гроші. За неповнолїтні петентки декларацію мають зложити родичі.
7) По можности посвідку приналежної філії „Сільського Господаря", що петентка має замилованє до рільництва, та дає запоруку, що оправдає вложені на неї надії.

Власноручно писані подання належить предложити Головній Радї підписаного Товариства невідкличнo до 19. серпня б. р.

Рівночасно оголошує ся комунікат про научне заведене в Брук над Литавією. Личних інформацій засягнути можна в бюрі Товариства що дня між год. 11—12.

Головна Рада Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар" у Львові.

о. Тит Войнаровський, інж. Ю. Павликовський, президент. за ген. секретаря.

345 1—2

Емаліоване начинє доставчає Спілка господарсько-торговельна в Чесанові по К 23 за 1 кґ. і 3 прц. опаковане в скринях від 50—130 кґ. в такім доборі, скількости і опакованю, в якім одержує Спілка з фабрики. Продаж loco ст. Любачів. Рівночасно з замовленєм належить вислати відповідний задаток.

Пасту чорну в малих пуделках о вазі 16 дкґ. по 42 кор. тузин в і 1 кґ. бляшанках по 20 кор. за 1 кґ. достарчає Спілка господарсько-торговельна в Чесанові. 349 1—2

З огляду на се, що наклад брошури В. Целевича „Про чинитьби і списуване воєнних шкід" у нас хвилево вичерпаний — просимо замовляти сю книжку во наших філіях — які одержали більшу скількість сих брошур в комісову розпродажу.

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові. 347 1—6

В Бурсї св. О. Николая в Перемишли потрібна доара під кождим взглядом кухарка. За працю дістає помешкане, сьвітло, вікт і платню після умови. Треба сейчас зголоситись з Заряді Бурси ул. Баштова ч. 25.

Орної землї

з лїсом на будову здатним і сїножати можна набути в довільній скількости недалеко Львова на власність. Зголошеня листовні до: Заряду тартаку Реклинець п. Мости великі.

295 5—10

Інструктора здібного пошукую до хлопчика з II. кл. реальної ґімназії на цілий рік. Цїле утримане і гонорар після умови. Зголошення слати ласкаво на адр. Іван Кабаровський, начальник стації в Яремчи. 340 1—

В Косові коло Коломиї сейчас є на продаж реальність, складаюча ся з 1914 році, побудованої хати, о 4 кімнатах, кухнї, двох веранд, передпокою, під бляхою, дальше є нова тоже стайня, комора і дривітня і пів морґа города з овочевими деревами — цїна 35.000 кор. Відомість: Канцелярія нотаріяльна Косів via Коломия. 337 2—2

Від адм. „Укр. Слова"

Вп. предплатників просимо о надіслане залягаючої предплати.

Канцелярія адвоката
Едварда Трусевича
радника двора
субститута блп. Ів. Сас Комарницького.

у Львові, вулиця Слевацького ч. 6.

провадить процеси регабілітаційні невинно засуджених через військові суди, та процеса о відшкодоване за неповинні засуди. Інтервеню в дотичних Централях в справах о беззворотні субвенції на відбудову знищених війною господарств, (будинки, знаряди домашні, інвентар і т. п.) виробляє воєнні позички, провадить справи о чинитьби воєнні, справи причинкові у всіх трох інстанціях, підмоги для осіб і родин по цивільних ранених і убитих підчас війни та взагалі приймає всякі инші справи, входячі в обсяг права.

3—12 313

Запрошене на передплату! **„НОВИЙ ЧАС“**

ілюстр. сусп. економ. і літ. тижневник

появить ся 5. IX. 1918.

Неполітичне се письмо, обним. 16стор. друку, велич. 20—28 цм, буде: 1. Подавати перегляд найважн. подій світа. Занимати ся головно справами укр. народного господарства, його розвитком і жерелами нар. богацтва, пропагувати економ. орґанізацію шир. кругів в коопер. дусі, слідити за ходом відбудови краю, подавати найважн. розпорядки, ширити пожиточні й практичні відомости і поради для родин, інституцій, товариств, спілок, торговель, склепів, крамниць, купців, ремісн., промислов. і ин. 3. Слідити за ходом і розвитком орґанізаційних змагань укр. жіноцтва й пособляти йому. 4. Посвячувати дещо місця для новоч. укр. й світової літерат. й артистич. творчости, щоб попри серіозні і напружуючі статі й вісти дати також віддих і розраду для умученого духа. Загалом нести моральні і напроваджувати на матеріяльні користи як найширші круги укр. суспільности.

Видавництво й редакцію сего тижн. буде вести Амброз Березовський. Співпраця є для него забезпечена в комітеті з найповаж. письмен. і фаховців.

П. Т. інтеліґентів як і свід. селян просимо також о дописі на повисші теми.

Передплата буде вин. річно К 30, півр. К 15, до кінця 1918 р. К 10. Те саме в гривнах і марках. Поодиноке число 60 сот. або шагів.

Ред. й адм.: „Новий Час“, Львів Руська ч. 3. 280 3—6

Для усталеня накладу просимо о ласкавий поспіх з передплатою — на жадане висилаємо почтову складанку (чек).

Телефон 586.
Іван Левинський

— Львів, вул. Андрея гр. Потоцького 58. —

Бюро архітектонічне і фабричне підприємство для промислу будівельного.

Відбудовує будинки двірські, господарські і млини.

Термічне осушуване будинків. Виконує у власних фабриках всілякі роботи столярські з окутєм, печи і кухні кафлеві, плитки глязуровані до викладаня стін і наріжників для охорони мурів, сходи і плитки на підлоги з штучного ґраніту, фасади з штучного каміня „Терра патріа“.

Цегла власного виробу. Склад матеріялів будівельних 345 1—5

СПІВАНИК
Українських Січових Стрільців

заходом „Артистичної Горстки Українських Січових Стрільців“, Відень 1918. На гарнім папери, в оправі. На 128 стор. 83 пісний з нотами на один голос, 68 образців. Ціна 5 К. Найвигіднійше замовляти за послідплатою на адресу: Zentralleitung der Ukrainischen Legion Wien VIII. Lederergasse 20. ч. 81. 12—12.

Субскрибуйте акції Українського Банку.

„Український Банк“ основуєть ся акційним капіталом трех мілїонів корон, розділених на 7.500 акцій, кожда акція по 400 кор.

Головним завданем „Українського Банку“ є: 1) придбане селянському населеню землї, лісів і пасовиск дорогою парцеляції більших земельних посілостий і взагалі піднесене рільничого господарства, та 2) поширене промислу у всїх його галузях, подвигнене господарсько-промислових підприємств та торговлї.

Акції „Українського Банку“ приносять посідачеви дохід у виді дивіденди. Акції є корисною і безпечною льокацією капіталу: їх можна продати або дістати на їх застав позичку. Для кредитових товариств і зарібково-господарських стоваришень акції є дуже догідним способом льокації резервових фондів.

Посідане пятьох акцій „Українського Банку“ дає посідачеви голос на загальних зборах акціонарів (членів Банку). Акціонарі, що посідають менче віж пять акцій, можуть лучити ся між собою для установленя спільного повновласника до участи в загальних зборах акціонарів.

Хто хоче стати членом „Українського Банку“, нехай негайно перешле правильно виповнене зголошене і відповідну квоту, а се по 400 К за акцію, а кромі того на безпосередну належитість по 4 К і на кошти конфекції по 4 К, разом проте за кожду акцію по 408 К на адресу: Товариство взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, ул. Руська ч. 20. вкладкова книжка ч. 11.200.

Повний проспект, зголошене і почтові складинки висилають ся на жадане.

Комітет основателїв „Укр. Банку“.

Ч. 1.

Краски для фарбованя одежі і матерій

звісної, найлїпшої марки

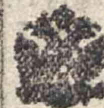
„Текля“ (Tekla)

ві всїх красках; для відпродавців по К 30·— за 100 пачок franco за послїплатою, — при більшім відборі відповідний рабат. — Найменша висилка 140 пачок в картоні. Замовленя на адресу заступника фірми:

С. Л. Шнайдер. Львів, Стрілецька пл. 2.

S. L. Schneider Lemberg Strzelecki platz 2.

168

Без операції радикальна поміч для найзастарільших і найнебезпечнійших терпінь пропуклини. — Прошу жадати ново видано брошури gratis і franco від специялісти ц. к. патент. андажів на пропуклину М. Фрайліха Львів, Гродецька ч. 35. (Власний дім).

Важне признане

найбільшого лікаря і гіґієністи, нинішної доби, для лікаря пропуклини М. Фрайліха.

Наш почетний член М. Фрайліх, славний пропуклиновий лікар у Львові, відзначений нашим почетним диплёмом за заслуги наукові в области лічництва і золотою медалею на III. міжнародній виставі, одержав власне залучений документ, присланий на його руки через нашого почетного президента, Проф. Др. мед. Едварда Райха, дир. і віцепрезидента Цісарської L. C. Академії.

Лист сей звучить:

ВП. Товаришу!

Кождий лікар і гіґієніст, котрий поставив собі за ціль зменшене числа операцій хірурґічних, мусить спіткати ся з признанем, як добродій людскости. Особливо дотичить то недуг пахвинових, як досвідчене каже, що більша часть тих хорих, піддаючих ся операції умирає, як по операції приходить до здоровля. Отже мусить прийти до того, щоби хорих таких лічити без операції. Особливо той спосіб терапії здаєть ся тішить ся далеко ліпшими вислідами, як дотеперішні методи операційні.

З поміж богато метод, в найновіших часах уживаних, а маючих на ціли уздоровлене терплячих на кішкову препуклину без застосованя операцій, щоб оминути в той спосіб небезпеку, метода Пана М. Фрайліха у Львові, провадить найскорше і найлїпше до цїли. Є річю конче потрібною, щоб ту методу витолкувану в недавно тому виданій брошурі, взято поважно під розвагу, щоб за її помічю, богато соткам людий привернути цїлковите здоровле і ощадити їм небезпеки кровавої операції.

Уважаю за свій обовязок висказати прилюдно то моє глубоке переконане.

З поважанем

Dr med. phil. scient. et. lit. Reich
Universitäts-Prof. etc.

Nieuport-Bains в Бельгії, 19 січня 190. 208

Жадайте всюди „Українського Слова!“

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

У Львові:		В краю і державі:	За границею:	
На рік	44·— К.	56·— К.	На Україні	56 карб.
„ півроку	22·— „	28·—	В Німечині	56 мар.
„ чвертьроку	12·— „	15·— „	В инших державах	84 фр.
„ місяць	4·— „	5·— „		

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ:

Стрічка двошпальтова або її місце 60 с.; в надісланім 1 К.; в оповістках 1·50 К.; в редакційній части перед або по новинках 2 К. Некрольоґія 2 К. Слова товстим друком подвійно. Оголошеня на суботу і неділю подвійно. Постійні оголошеня за осібною умовою.

Видає і відвічає за ред. Др Сидір Голубович.

Друкарня Артура [illegible] Сикстуська 19.